

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΜΕΝΑ ΔΟΛΩΜΑΤΑ

Επιμέλεια: Ρούλα Τρίγκου

Κείμενα: Χαρητάκης Παπαϊωάννου & Victoria Saravia

Γραφιστική επιμέλεια: Sandipo Design

Σχέδια: Carl Christian Tofte

Φωτογραφίες εξωφύλλων: Χαρητάκης Παπαϊωάννου, Χρήστος Βλάχος
Οι φωτογραφίες της έκδοσης προέρχονται από το Αρχείο της Ελληνικής ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ Εταιρείας

© Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, 2019

Η έκδοση έχει δημιουργηθεί στο πλαίσιο του Έργου «**Δράση Ομάδας Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων στη Δυτική Μακεδονία**» που υλοποιείται από την Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία με τη χρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου.

Πρόγραμμα: Φυσικό Περιβάλλον και Καινοτόμες Δράσεις
Άξονας: Δράσεις Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος
Μέτρο: Καινοτόμες Δράσεις με τους πολίτες
Προϋπολογισμός έργου: 49.945€

ΑΝ ΝΟΜΙΖΕΤΕ ΟΤΙ ΟΛΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΤΑΞΕΙ
Σ' ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ, ΕΙΣΤΕ ΓΕΛΑΣΜΕΝΟΙ...

ΛΕΙΠΕΙ ΚΑΤΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ!

**ΑΡΠΑΚΤΙΚΑ ΠΟΥΛΙΑ
ΝΑ ΠΕΤΑΝΕ ΣΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ**

ΤΟ ΚΙΝΗΤΡΟ

2

γιατί οι άνθρωποι χρησιμοποιούν δηλητηριασμένα δολώματα;

Συγκρούσεις ανάμεσα στην άγρια ζωή και τον άνθρωπο λαμβάνουν χώρα όταν ο άνθρωπος θεωρήσει ότι τα άγρια ζώα έχουν προκαλέσει ζημιές στο ζωικό κεφάλαιο και στις καλλιέργειές του ή έχουν μειώσει τα «θηραματικά» είδη στην άγρια φύση.

Συνήθως «ένοχοι» θεωρούνται οι λύκοι, οι αλεπούδες, τα κουνάβια και οι αρκούδες, αν και τελευταία το «μερίδιο ευθύνης» μεταφέρεται και σε άλλα είδη, όπως το αγριογούρουνο. Η γρήγορη και εύκολη λύση της τοποθέτησης δηλητηριασμένων δολωμάτων

φαίνεται ότι μπορεί να βοηθήσει τον οποιονδήποτε να απαλλαχθεί από το «πρόβλημα» που αντιμετωπίζει άμεσα.

Από την άλλη μεριά, οι συγκρούσεις ανάμεσα στους ανθρώπους αποτελούν καθημερινό φαινόμενο. Γι' αυτό και σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως σε αντεκδικήσεις μεταξύ γειτόνων ή συγχωριανών, κτηνοτρόφων και κυνηγών ή οποιωνδήποτε άλλων από τους οποίους ο ένας τουλάχιστον είναι ιδιοκτήτης σκύλου, το δηλητηριασμένο δόλωμα πάντα μπορεί να παίξει τον ρόλο του...

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

3

πότε διαδόθηκε η πρακτική αυτή στην Ελλάδα;

Από τις αρχές του 20ου αιώνα, ιδιαίτερα από το 1950 και μετά, η πρακτική της τοποθέτησης δηλητηριασμένων δολωμάτων στη φύση σταδιακά γνώρισε «μεγάλη άνθιση».

Ωστόσο, εξαιτίας της εμφανούς καταστροφικής της επίδρασης σε όλα ανεξαιρέτως τα σαρκοφάγα και ταυτόχρονα προστατευόμενα είδη άγριας πανίδας, **η τοποθέτηση και διασπορά οποιασδήποτε τοξικής ουσίας γι' αυτό τον σκοπό απαγορεύεται αυστηρά από την πολιτεία το 1993.** Αυτό βέβαια δεν εμπόδισε τη συνέχιση της εφαρμογής της καταστροφικής αυτής πρακτικής ακόμα και μέχρι σήμερα σε όλη την ελληνική ύπαιθρο και όχι μόνο, αφού συχνά λαμβάνει χώρα και εντός κοιμημένων περιοχών.

Έτσι και παρά το γεγονός ότι απαγορεύεται η τοποθέτηση και διασπορά δηλητηριασμένων δολωμάτων, η πρακτική αυτή συνεχίζει να «κυριαρχεί» στην ελληνική ύπαιθρο, καθώς και σε άλλες χώρες των Βαλκανίων και της Μεσογείου, με αποτέλεσμα είδη της ελληνικής πανίδας που αποτελούν άμεσα ή έμμεσα θύματα της πρακτικής αυτής όπως τ'Όρνιο, ο Γυπαετός, ο Ασπροπάρης και ο Μαυρόγυπας, να έχουν φτάσει ήδη στο χείλος της εξαφάνισης.

Γυπαετός *Gypaetus barbatus* © Πάνος Περωντωνίκης

Όρνιο *Gyps fulvus* © Νίκος Σαμαριτάκης

Ασπροπάρης *Neophron percnopterus* © Ilaylo Zafirov

Η ΑΠΕΙΛΗ

γιατί η πρακτική αυτή είναι τόσο επικίνδυνη;

Όρνιο © Δημήτρης Βαβύλης

Μαυρόγυπας *Aegypius monachus*
© Vulture Conservation Foundation

Η κατανάλωση του δηλητηριασμένου δολώματος δεν είναι επιλεκτική. Αυτό σημαίνει ότι το δηλητηριασμένο δόλωμα θα καταναλωθεί από οποιοδήποτε είδος ζώου που θα τύχει να περάσει από το σημείο όπου αυτό έχει τοποθετηθεί και το οποίο δόλωμα θα «εκληφθεί» από το ανυποψίαστο άγριο ή ήμερο ζώο ως τροφή.

Αντίστοιχα, η τοξική επίδραση του δηλητηρίου στον κάθε οργανισμό δεν είναι και αυτή επιλεκτική, πράγμα που απλά σημαίνει ότι όποιος κι αν είναι αυτός που θα καταναλώσει το δηλητήριο... απλά πεθαίνει. Ως εκ τούτου, μία πληθώρα από θηλαστικά, όπως η αρκούδα, ο λύκος, η αλεπού, ο σκατζόχοιρος, τα αρπακτικά πουλιά και διάφορα άλλα μικρά ζώα, όπως οι χελώνες, ακόμα και οι φρύνοι, μπορούν να πέσουν ανυποψίαστα θύματα των παράνομων δηλητηριασμένων δολωμάτων.

Σε αυτά περιλαμβάνονται πολλά προστατευόμενα είδη πανίδας που είναι απειλούμενα με εξαφάνιση, ανάμεσα στα οποία όλα τα είδη γύπα και άλλα είδη αρπακτικών πουλιών.

Ασπροπάρης © Λαυρέντης Σιδηρόπουλος

πόσα ζώα μπορεί τελικά να πεθάνουν από ένα δόλωμα;

Οι επιπτώσεις από το δηλητηριασμένο δόλωμα δεν σταματούν στο πρώτο ανυποψίαστο θύμα...

Είναι σχεδόν βέβαιο ότι το δόλωμα που απομένει θα καταναλωθεί και από άλλο ζώο του ίδιου ή άλλου είδους το οποίο απλά... θα κάνει το λάθος να περάσει από εκεί και επίσης το ήδη δηλητηριασμένο θύμα θα καταναλωθεί από ένα άλλο ζώο, το οποίο με τη σειρά του θα πεθάνει για να φαγωθεί και αυτό από άλλο και ούτω καθ' εξής. Με αυτόν τον τρόπο τελικά δημιουργείται μια «αλυσίδα θανάτου» με ενδιάμεσους κρίκους όχι ζωντανά, αλλά νεκρά ζώα. Ωστόσο, δεν είναι μόνο τα

άγρια ζώα που πέφτουν θύματα των δηλητηριασμένων δολωμάτων. Με την ίδια ευκολία μπορεί να χάσει το τσοπανόσκυλό του ένας κτηνοτρόφος ή ένας κυνηγός το κυνηγόσκυλό του ή ένας ιδιοκτήτης κατοικίδιου τη γάτα ή τον σκύλο του απλά κάνοντας μια βόλτα στο δάσος ή ακόμα και μέσα στην πόλη ή στο χωριό του. Τελικά, **το δηλητηριασμένο δόλωμα αποτελεί μια θανάσιμη απειλή για την ανθρώπινη υγεία**, αφού δεν αποκλείεται να βρεθεί από ένα μικρό παιδί ή πολύ πιο πιθανά το νεκρό ζώο να πέσει στο νερό κι έτσι να μολύνει το ποτάμι, τη λίμνη ή ακόμα και την πηγή από την οποία πίνουμε νερό, εμείς ή τα κτηνοτροφικά ζώα.

ΕΝΑΣ ΣΙΩΠΗΛΟΣ ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ ΜΕ ΠΟΛΛΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

6

Πόσες κατηγορίες δηλητηριασμένων δολωμάτων έχουμε;

Το δηλητηριασμένο δόλωμα αμέσως μετά την τοποθέτησή του από κάποιον άνθρωπο, απλά περιμένει υπομονετικά τα ανυποψίαστα θύματά του. Κρυφά τοποθετείται, απαρατήρητο παραμένει και τελικά από τη στιγμή που καταναλωθεί μόνο ελάχιστα περιστατικά από τα πολλά γίνονται γνωστά και από αυτά ακόμα λιγότερα φτάνουν στο φως της δημοσιότητας.

Κατά βάθος, η πραγματική διάσταση της απειλής (πόσα, που, πότε, κάθε πόσο κ.λπ.) παραμένει άγνωστη. Τα δηλητηριασμένα δολώματα προκύπτουν από μια μεγάλη γκάμα τοξικών ουσιών. Αρκετές από αυτές τις ουσίες χρησιμοποιούνται συνήθως στον τομέα της γεωργίας (φυτοφάρμακα) και ως εκ τούτου είναι ευρέως διαθέσιμες στην αγορά με τη μορφή ποικίλων σκευασμάτων (για άλλη

χρήση βέβαια!). Άλλες πάλι ουσίες είναι αυστηρά απαγορευμένες τόσο όσον αφορά τη χρήση αλλά και τη διάθεσή τους στην αγορά κι αυτό λόγω της υψηλής τοξικότητας και των παρενεργειών που επιφέρει ...η εσκεμμένη χρήση και η «τυχαία» κατανάλωσή τους.

Τα δηλητηριασμένα δολώματα που έχουν κατά καιρούς εντοπιστεί στην ελληνική ύπαιθρο περιλαμβάνουν μια αξιοσημείωτη ποικιλία συνδυασμών και επινοήσεων των ανθρώπων που τα κατασκευάζουν και τα διασπείρουν. Έχει καταγραφεί μια μεγάλη ποικιλία σχημάτων και μεγεθών ξεκινώντας από ένα απλό, σχεδόν απαρατήρητο, κομμάτι κρέατος έως ένα ολόκληρο κουφάρι προβάτου ή αγελάδας, μέσα ή πάνω στο οποίο έχει τοποθετηθεί η τοξική ουσία.

τι γίνεται στην Ελλάδα;

Η πραγματική διάσταση του προβλήματος της τοποθέτησης και διασποράς δηλητηριασμένων δολωμάτων στην ελληνική ύπαιθρο -και όχι μόνο- δεν είναι γνωστή, δεδομένου ότι ως τώρα δεν έχει γίνει σε εθνικό επίπεδο καμία συστηματική συγκέντρωση και τεκμηρίωση όλων των σχετικών περιστατικών που έτυχε να γίνουν γνωστά. Ωστόσο, από τα διαθέσιμα δεδομένα, εκτιμάται ότι η παράνομη αυτή πρακτική είναι πολύ διαδεδομένη σε όλη τη χώρα.

Η πρακτική της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων διαδόθηκε ευρύτατα αμέσως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όπου με άδεια της Δασικής Υπηρεσίας λάμβανε χώρα η συστηματική χρήση της στρυκνίνης για την εξόντωση αλεπούδων, λύκων, κουναβιών και άλλων σαρκοφάγων ζώων. Τα δηλητηριασμένα δολώματα απαγορεύτηκαν στην Ελλάδα το 1981 (Π.Δ. 67/1981, ΦΕΚ 43/Α/1981), με εξαίρεση την περιοδική χρήση του κυανιούχου καλίου από τη Δασική Υπηρεσία. Με

απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας το 1993, απαγορεύτηκε οριστικά η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων, καθώς κρίθηκε ως ένα μη θεμιτό μέσο για τον έλεγχο των λεγόμενων «επιβλαβών» ζώων, τα οποία και σταμάτησαν να επικηρύσσονται ως τέτοια.

Η Κοινή Υπουργική Απόφαση 37338/1807/Ε.103 (ΦΕΚ Β΄ 1495/06.09.2010) ορίζει ποινές για αδικήματα αυτού του είδους, που φτάνουν τα 300 ευρώ, φυλάκιση έως ένα έτος και συμπληρωματικά διοικητικά μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 28 παράγραφος 9 του Ν. 1650/1986 (π.χ. αφαίρεση κυνηγετικής άδειας, κατάσχεση εξοπλισμού κ.λπ.). Ωστόσο, το θλιβερό φαινόμενο της τοποθέτησης δηλητηριασμένων δολωμάτων στη φύση, αλλά ακόμα και μέσα σε κατοικημένες περιοχές, συνεχίζει να αποτελεί πραγματικότητα και μάλιστα αν λάβουμε υπόψη μόνο τα ελάχιστα περιστατικά που τελικά γίνονται γνωστά, το φαινόμενο αυτό έχει πάρει πλέον ανησυχητικές διαστάσεις.

ΤΑ ΑΡΠΑΚΤΙΚΑ ΠΟΥΛΙΑ

ΘΥΜΑΤΑ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΗΣ

Τα δηλητηριασμένα δολώματα δεν κάνουν διακρίσεις: εκτός από τα είδη-στόχο, θύματα δηλητηρίασης πέφτουν και πολλά άλλα είδη σαρκοφάγων και πτωματοφάγων ζώων, που ακριβώς λόγω των διατροφικών τους συνθηκών είναι ευάλωτα σε δευτερογενή δηλητηρίαση. **Κάθε χρόνο, εκατοντάδες άγρια ζώα, κυρίως σαρκοφάγα θηλαστικά και πτωματοφάγα αρπακτικά πουλιά, πολλά από τα οποία είναι απειλούμενα με εξαφάνιση, χάνονται εξαιτίας των δηλητηριασμένων δολωμάτων.**

Οι πληθυσμοί των γυπιών στην ηπειρωτική Ελλάδα κατέρρευσαν κατά τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, ενώ παράλληλα σημειώθηκαν και τοπικές εξαφανίσεις κάποιων από τα είδη αυτά. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του **Γυπαετού** ο οποίος μέχρι και την δεκαετία του '90 ήταν παρών σε πολλούς μεγάλους ορεινούς όγκους της ηπειρωτικής Ελλάδας, ενώ πλέον απαντάται μόνο στην

Κρήτη. Ο **Μαυρόγυπας**, το μεγαλύτερο σε μέγεθος γύπα, συναντάται πλέον μόνο στο Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς - Λευκίμμης - Σουφλίου και την ευρύτερη περιοχή της Θράκης (και πουθενά αλλού στα Βαλκάνια).

Το μέχρι πρόσφατα πιο κοινό είδος γύπα, το **Όρνιο**, χαρακτηρίζεται ως «Κρισίμως Κινδυνεύον», καθώς ο πληθυσμός του στην ηπειρωτική χώρα έχει αποδραστηθεί με κύριο υπαίτιο τα δηλητηριασμένα δολώματα. Αναπαράγεται πλέον σε 5-7 μόνο αποικίες στην ηπειρωτική Ελλάδα. Το πιο μικρό είδος γύπα στην Ελλάδα, ο **Ασπροπάρης**, βρίσκεται στο χείλος της εξαφάνισης από τη χώρα, με μόλις τρία ζευγάρια του είδους να απομένουν. Από το 2002 μέχρι το 2015 καταγράφηκαν στη χώρα 14 νεκροί Ασπροπάρηδες από δηλητηριασμένα δολώματα, ενώ μέσα σε μόλις μία τετραετία (2012-2015), η περιοχή των Μετεώρων έχασε το 50% του αναπαρόμενου πληθυσμού του είδους εξαιτίας της παράνομης αυτής πρακτικής.

Όρνιο *Gyps fulvus* © Πάνος Περαντωνάκης

Γερακίνα *Buteo buteo* © Ilaylo Zafirov

Εκτός από τους γύπες, συχνά θύματα των δηλητηριασμένων δολωμάτων είναι και άλλα μεγάλα και εμβληματικά αρπακτικά πουλιά. Για παράδειγμα, εντός του 2017, το Εθνικό Πάρκο Πρεσπιών, έχασε από δηλητήριο το τελευταίο ζευγάρι **Χρυσασετών** της περιοχής. Τα είδη αυτά είναι εξαιρετικά ευάλωτα κατά τους χειμερινούς μήνες και πριν ενθλιπωθούν, γεγονός που φέρνει σε κίνδυνο την επιβίωση των πληθυσμών τους. Άλλα είδη αρπακτικών πουλιών που πλήττονται από τα δηλητηριασμένα δολώματα είναι η **Γερακίνα**, ο **Κραυγασετός**, ο **Στικταετός**, ο **Καλαμόκιρκος** και ο **Θαλασσεατός**.

Θαλασσεατός *Haliaeetus albicilla* © Ivaylo Zafirov

Η περίπτωση του Ασπροπάρη «Λάζαρου»

Χαρακτηριστική της έκτασης του προβλήματος των δηλητηριασμένων δολωμάτων στην Ελλάδα είναι η περίπτωση ενός Ασπροπάρη που φώλιαζε στα Μετέωρα: την άνοιξη του 2012 το πουλί βρέθηκε δηλητηριασμένο, αλλά χάρη στην έγκαιρη επέμβαση κτηνοτρόφου, και αφού έλαβε την κατάλληλη θεραπεία, απελευθερώθηκε και πάλι στη φύση, αφού του τοποθετήθηκε δορυφορικός πομπός από την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ.

Πέρασε τον χειμώνα στην υποσαχάρια Αφρική και την επόμενη άνοιξη ξεκίνησε και πάλι το ταξίδι της επιστροφής στη χώρα μας. Μια επιστροφή όμως που έληξε άδοξα... Μόλις δύο ημέρες παραμονής ήταν αρκετές για να διακόψουν τη διαδρομή του προς τον τελικό του προορισμό: το δηλητήριο τον βρήκε για

Ο «Λάζαρος» και το ταίρι του
© Δημήτρης Βαβύλης / ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ

δεύτερη φορά, αυτή τη φορά θανάσιμα. Μαζί του βρέθηκε νεκρός άλλος ένας Ασπροπάρης, πιθανά το μελλοντικό του ταίρι, αφού ο προηγούμενος σύντροφός του δηλητηριάστηκε επίσης κατά την περσινή χρονιά στα Μετέωρα.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΜΗΝΥΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΗΣ

Διαδικασία υποβολής μήνυσης αν εντοπίσετε δηλητηριασμένο άγριο ζώο

1. Αν έχετε τη δυνατότητα, θα ήταν σκόπιμο να τραβήξετε φωτογραφίες του τόπου όπου έλαβε χώρα η δηλητηρίαση, του ίδιου του δηλητηριασμένου ζώου, των δολωμάτων -αν υπάρχουν- και των θέσεων όπου αυτά βρέθηκαν, καθώς και όλων των πιθανών αποδεικτικών στοιχείων (όπως πλαστικά γάντια, σακούλες κ.λπ.) και να σημειώσετε την ακριβή θέση όπου έλαβε χώρα το συμβάν (αν έχετε GPS, μπορείτε να πάρετε σχετικό στίγμα). Σε καμία περίπτωση ΔΕΝ ακουμπάτε και ΔΕΝ μυρίζετε τα πτώματα ή τα δολώματα.
2. Στη συνέχεια, **ειδοποιείτε το αρμόδιο Δασαρχείο** (ιδανικά το αρμόδιο Γραφείο Θήρας) της περιοχής και υποβάλετε επίσημη καταγγελία.
3. Σε περίπτωση που το Δασαρχείο, για πρακτικούς λόγους, δεν μπορεί να ανταποκριθεί, **κάντε καταγγελία στο αρμόδιο Αστυνομικό Τμήμα**, όπου οι Αστυνομικοί ως γενικοί προανακριτικοί υπάλληλοι είναι αρμόδιοι να διενεργήσουν τα δέοντα. Η δηλητηρίαση της άγριας ζωής αποτελεί ποινικό αδίκημα και οι αρμόδιες υπηρεσίες είναι υποχρεωμένες να προβαίνουν στην άσκηση αυτεπάγγελτης ποινικής δίωξης, ακόμα και στην περίπτωση που ο δράστης είναι άγνωστος¹.

4. Αν έχετε τη δυνατότητα, **παραμείνετε στο σημείο όπου έλαβε χώρα το συμβάν** μέχρι να φτάσει κάποιος από τις Αρχές που καλέσατε και ως τότε **αποκλείστε κατά το δυνατόν την περιοχή**, ώστε να αποφευχθεί η δηλητηρίαση και άλλων ζώων.

Διαδικασία υποβολής μήνυσης αν δηλητηριαστεί ο σκύλος σας

1. Πριν μεταφέρετε τον σκύλο -και αν έχετε αυτή τη δυνατότητα- θα ήταν σκόπιμο να τραβήξετε φωτογραφίες του τόπου που έλαβε χώρα η δηλητηρίαση (της στάσης του ζώου, της θέσης όπου βρέθηκε, των πιθανών αποδεικτικών στοιχείων - τεκμηρίων, της τροφής ή των υγρών που κατανάλωσε, των τυχόν αντικειμένων που βρέθηκαν στον χώρο π.χ. γάντια, συσκευασίες κ.λπ.) και να σημειώσετε την τοποθεσία όπου έλαβε χώρα το συμβάν (αν έχετε GPS, μπορείτε να πάρετε σχετικό στίγμα).
2. Στη συνέχεια, **προχωρήστε σε καταγγελία του περιστατικού** στο Αστυνομικό Τμήμα της περιοχής σας. Για τον λόγο αυτόν θα πρέπει να μεταφέρετε το νεκρό ζώο στο Αστυνομικό Τμήμα και ταυτόχρονα να προσκομίσετε το βιβλιάριο υγείας του, στο οποίο φαίνονται οι εμβολιασμοί, καθώς και ο αριθμός ηλεκτρονικής σήμανσής του (τσιπάκι).

¹ Βλ. Δασικό Κώδικα άρθρο 252 παρ.5, ΠΔ 87/1981 άρθρο 9, άρθρο 282 του Ποινικού Κώδικα, Κοινή Υπουργική Απόφαση Η.Π. 37338/1807/Ε. 103/01.09.10 άρθρο 8 παρ. 1 και άρθρο 11.

3. **Δώστε κατάθεση στην Αστυνομία** για το περιστατικό, ώστε να προχωρήσει η διαδικασία της μήνυσης. Η δηλητηρίαση σκύλου αποτελεί ποινικό αδίκημα και η Αστυνομία είναι υποχρεωμένη να προχωρήσει στην άσκηση αυτεπάγγελτης ποινικής δίωξης, ακόμη κι αν ο δράστης είναι άγνωστος².
4. Η Αστυνομία αν υπάρχει η δυνατότητα θα μεταφέρει η ίδια το ζώο ειδάλλως θα σας δώσει παραπεμπτικό ώστε να **μεταφέρετε εσείς το ζώο στο Αγροτικό κτηνιατρείο** το οποίο θα αναλάβει τη διενέργεια της τοξικολογικής εξέτασης με σκοπό την επιβεβαίωση της δηλητηρίασης και την εξακρίβωση του τύπου του δηλητηρίου³.
5. Εάν έχετε εντοπίσει την ύπαρξη δηλητηρασμένων δολωμάτων (φόδες), θα πρέπει να **καλέσετε την Αστυνομία επί τόπου στο σημείο** όπου αυτά βρίσκονται και οι Αστυνομικοί να προχωρήσουν στην περισυλλογή τους, καθώς και τυχόν άλλων επιπρόσθετων αποδεικτικών στοιχείων (όπως σακούλες, πλαστικά γάντια κ.λπ.). Αν έχετε τη δυνατότητα, μπορείτε να τραβήξετε φωτογραφίες, αλλά σε καμία περίπτωση ΔΕΝ πρέπει να ακουμπάτε ή να μυρίζετε τα δολώματα!
6. Σε περίπτωση που ο σκύλος επιβιώσει, θα πρέπει να **μεταφέρετε άμεσα το ζώο σε ένα κτηνιατρείο** (είτε Αγροτικό είτε ιδιωτικό), ώστε να του παρασχεθούν οι πρώτες βοήθειες και να επιβεβαιωθεί η δηλητηρίασή του. Με τη Βεβαίωση που θα ζητήσετε και θα πάρετε από τον Κτηνίατρο θα είστε σε θέση να υποβάλετε μήνυση στο αρμόδιο Αστυνομικό Τμήμα.

Η υποβολή μήνυσης δεν έχει χρηματικό κόστος!

Η δηλητηρίαση ζώων (είτε ήμερων είτε άγριων) αποτελεί **αυτεπάγγελα διωκόμενο έγκλημα**, που σημαίνει ότι για την υποβολή μήνυσης (έστω και κατ' αγνώστου) **δεν χρειάζεται η καταβολή χρηματικού παραβόλου**.

Σε περιπτώσεις μαζικής δηλητηρίασης σκύλων, τονίζεται η ανάγκη της ταφής όλων των πτωμάτων, τόσο αυτών που θα μεταφερθούν στην Αστυνομία, όσο και αυτών που βρίσκονται στην ύπαιθρο, με σκοπό την αποτροπή επιπρόσθετων περιστατικών δηλητηρίασης και θυμάτων⁴.

² Βλ. Ν. 4039/2012 (ΦΕΚ 15/τ. Α/02.02.2012) «Για τα δεσποζόμενα και τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς και την προστασία των ζώων από την εκμετάλλευση ή τη χρησιμοποίηση με κερδοσκοπικό σκοπό», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Βλ. ειδικό άρθρο 16.

³ Βάσει της παρ. 2 της Εγκυκλίου υπ αριθ. 71377/13/989391/02.07.2013 του Αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ.

⁴ Βλ. Εγκύκλιο 2967/33905/13.3.2014 (ΑΔΑ: ΒΙΚΜΒ-ΕΥ2) για δηλητηριασμένα δολώματα με γεωργικά φάρμακα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

για τον περιορισμό της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στην ελληνική ύπαιθρο

- **Δημιουργία δικτύων ανθρώπων της υπαίθρου** ενάντια στις πρακτικές της τοποθέτησης και διασποράς δηλητηριασμένων δολωμάτων
- **Δημιουργία δικτύων αρχών και φορέων** που εμπλέκονται στη διαχείριση και καταπολέμηση της παράνομης πρακτικής των δηλητηριασμένων δολωμάτων
- **Πιλοτική εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων** για τη μείωση της αντιπαράθεσης με την άγρια ζωή (*δημιουργία δικτύου κτηνοτρόφων ανταλλαγής κουταβιών ελληνικών ποιμενικών και υποστήριξη στη διανομή τους και την κτηνιατρική περίθαλψη, διανομή ηλεκτρικών περιφράξεων, δοκιμαστική εφαρμογή συμπεριφορικών φραχτών (ftradg) και χρήσης οπτικοακουστικών συστημάτων, διανομή κουτιών και οδηγού πρώτων βοηθειών στους κτηνοτρόφους για την περίπτωση δηλητηρίασης των τσοπανόσκυλων τους*)
- **Δημιουργία δύο Ομάδων Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων** με τη χρήση ειδικά εκπαιδευμένων σκύλων
- **Συντονισμός της Εθνικής Ομάδας Εργασίας Ενάντια στα Δηλητήρια**, για την προώθηση θεσμικών αλλαγών - προτάσεων και ανάδειξη του προβλήματος
- **Δημιουργία και λειτουργία βάσης καταχώρισης περιστατικών δηλητηρίασης στην Ελλάδα**
- **Διενέργεια εκπαιδευτικών σεμιναρίων** για τις αρμόδιες αρχές, σχετικά με τη διαχείριση περιστατικών δηλητηρίασης στην ύπαιθρο
- **Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση** πολιτών και φορέων

Η Ομάδα Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων
Δυτικής Μακεδονίας © Νίκος Παναγιωτόπουλος

Η ΔΙΑΣΩΣΗ
ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ
ΕΙΝΑΙ ΣΤΟ ΧΕΡΙ ΜΑΣ!

Μάθετε για φόλες ή δηλητηριασμένα ζώα στην ύπαιθρο;

- > Καλέστε το Συντονιστικό Κέντρο Δασοπροστασίας: **1591**
(καθημερινά 8:00-22:00, Σαβ/κο: 10:00-20:00)
- > Καλέστε άμεσα την Ομάδα Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων
Δολωμάτων της Ελληνικής ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ Εταιρείας
 - Για Θεσσαλία & Ήπειρο (ΠΕ Ιωαννίνων)
 - Για Δυτική Μακεδονία

τηλ. **210 8227937** & **210 8228704** (καθημερινά 9:00-17:00)

www.ornithologiki.gr

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

Θεμιστοκλέους 80, 10681, Αθήνα
Τηλ. | Fax: 210 8228704, 210 8227937

Με τη χρηματοδότηση
του Πράσινου Ταμείου

www.ornithologiki.gr